

FORENINGEN BORNHOLM

stiftet 24. november 1906

Formand: H.V. Jørgensen, Kanegårdsvej 10, 3700 Rønne, tlf. 56 95 31 36

PRESSEMEDDELELSE – 21.nov.2006

100 års Jubilæum!

Foreningen Bornholm fejrer sin 100 års fødselsdag den **24.november 2006**.

Det gør vi for medlemmer og en indbudt kreds af venner - samt pressen på Bornholms Højskole, fra **15.00 til ca. 18.00**.

Hvad er Foreningen Bornholm egentlig for en forening, og hvad arbejder den for

Foreningen har i dag en medlemsskare på ca. 100 medlemmer.

Den ejer tre fredede møller: Egeby Stubmølle, Vang Vandmølle og Tejn Stubmølle, og arbejder ellers efter foreningens formålsparagraf:

Foreningens formål er at styrke, vække og udbrede interessen for de naturskønne og historisk mindeværdige steder og bygninger på Bornholm, og særlig at søge sådanne steder fredlyste, bevarede og gjort almen tilgængelige for befolkningen samt at forebygge, at de kommer i udlændinges eje.

Den ordlyd kunne godt minde om en offentlig – statens opgave, men det skal ses i et historisk perspektiv, og netop skrevet i 1906, hvor foreningen blev stiftet. Da var store dele af især Nordbornholm på tyske hænder eller på vej til det – og det var en del fremtrædende bornholmere – samt folk ovrefra, ikke særlig begejstrede for. Det var baggrunden for stiftelsen af Foreningen Bornholm, som i mange år havde en afdeling i København, kaldet Nationalforeningen Bornholm. I den første periode til og med Første Verdenskrig var de væsentligste af foreningens bedrifter:

- tilbagekøb fra udlændinge og servitutbelægning på hele forterrænet omkring Hammershus Ruiner.
- servitutbelægning på Hammersholms 200 tdl. 1d store areal.
- støtte til statens tilbagekøb af selve Hammerknuden, der også var kommet i udlændinges eje.
- opkøb, fredning og tilbagekøb fra udlændinge af store arealer omkring de naturskønne Helligdomsklipper (Bornholmerpladsen).

Siden da var truslen med opkøb af udlændinge noget dæmpet, og foreningen kastede sig over ”.. de naturskønne og historisk mindeværdige steder og bygninger på Bornholm, og særlig at søge sådanne steder fredlyste, bevarede og gjort almen tilgængelige for befolkningen” - og frem til 1960erne løstes en del opgaver med relation til dette:

- servitutlægning på de naturskønne partier omkring Jons Kapel.
- fredning i 3 tempi af størstedelen af Paradisbakkerne med Helledsbakkerne og Klint.
- fredning af et naturskønt område ved Nørremark.
- støtte til fredningen af det store naturreservat i Ølene.
- opkøb, fredning og vedligeholdelse af Bornholms 3 sidste stubmøller, hvoraf den ved Svaneke i nyere tid for et symbolsk beløb er overdraget til Byforeningen Svaneke Venner.
- opkøb, fredning og vedligeholdelse af Vang Vandmølle.

Foreningen havde i et par årtier 1940 – 1961 nogle lidt passive år, hvor en nedlæggelse kom på tale, men fra 1961 fik foreningen en ”renæssance”. Fra denne periode kan især nævnes :

- *initiativtager til strandfredning – fri adgang til strandene, som blev optaget i naturfredningsloven*
- *salg af Bornholmerpladsen - hvilket gav foreningen en god kapital.*

Afkastet af foreningens kapital er i mange år blevet anvendt til tilskud og til foreningens egne møller, men også det seneste opkøb:

- *af Nielsens Silderøgeri, Søndre Bæk 18 i Hasle for kr. 30.000 og fredning. Efter at Bornholms Museum med stor akkuratessse havde restaureret røgeriet, solgt til Hasle Kommune for kr. 3. Hasle Museumsrøgeri er nu et ”lokomotiv” for Hasles turistaktiviteter.*

-

Siden midten af 1990erne har Foreningen Bornholms store opgaver været:

- *den omfattende restaurering af Egeby Stubmølle*
- *sikring af Tejn Stubmølle ved flytning til Melstedgård*
- *en række tilskud til andre møllerrestaureringer m.v.*

I den nære fremtid følger restaurering af Vang vandmølle, fortsat støtte til initiativer og arbejder, der har relation til foreningens formål.

Desuden vil Foreningen Bornholm fortsat holde et vågent øje med ”truede” forhold indenfor natur og bygningskultur, og ”blande sig” med udtalelser og anbefalinger, og eventuelt tillige økonomisk støtte.

Til vores 100 års jubilæum udgives en bog, der omhandler Foreningen Bornholms virke gennem 100 år, uddybet med tids- og personskildringer i relation til foreningens virke – et bidrag til Bornholms historie, hvor entusiastiske folk samles om en ”sag”.

Der er stadig brug for folkeligt initiativ og vagtsomhed, og bogen kan på sin vis give inspiration til vores samtid.

Med venlig hilsen

Bestyrelsen for Foreningen Bornholm:

- *H.V. Jørgensen, formand*
- *Hans Gornitzka, næstformand*
- *Mikael Møller, kasserer*
- *Inger Jensen, sekretær*
- *Inge Madsen*
- *Jørn Uffe Hansen*
- *Flemming Kofoed*
- *Finn Bræstrup Karlsen*
- *Birgitte Jørgensen*
- *Niels-Holger Larsen*